

Program obnovy farností v praxi

PhDr. Mgr. Jeroným Klimeš, Ph.D. 2005

V neděli po Třech králich nám páter oznámil, že sice o tom ještě nevíme, ale již od 1. 1. 2006 nejsme už farnost Líbeznice, ale Odolena Voda. Náš farní kostel se mění ve filiální, fara v depozitář atd. Podle dopisu kardinála Vlka to prý nebude mít vliv na poskytování duchovní služeb. Nicméně ozvaly se hlasy, že to jeden praktický důsledek bude mít. Ve farním kostele je povinnost mít mši v neděli. Ve filiálním už ne. Tedy v nejbližší budoucnosti hrozí, že se objeví jakákoliv nemoc, dovolená či jiná komplikace kněze a budeme v neděli beze mše. Pokusil jsem se domyslet, jaké důsledky má tato změna pro mě, coby laika, a vytanula mi v hlavě řada jednoduchých praktických otázek, na které však nemám odpověď.

Představme si to názorně. Je neděle. V kostele je stabilních 2 % Líbeznice, tj. asi 30 lidí. Najednou přijde ministrant a říká: "Právě mi volal páter, že nečekaně onemocněl vikář v sousední sloučené farnosti, tedy v našem filiálním kostele dnes bohužel nebude mše." Co bude následovat?

Část lidí se zvedne a půjde domů. Ti, co mají auto, či nemají problém s cestováním, tak pojedou na mši do Prahy. V kostele zůstane hrstka lidí, kteří by rádi něco jako bohoslužbu. Začne se vymýšlet, co dál. Někoho napadne, že tou dobou je v rádiu bohoslužba, tak přinese rádio, položí ho vedle oltáře a katolíci budou účastnit bohoslužby na dálku. Jenže ejhle, rádio přenáší evangelickou bohoslužbu. Tak to tedy ne!

Někdo navrhne, aby se tedy pomodlili otčenáš a zdravas, pak ještě jeden desátek za kněžská a duchovní povolání. Z lavice ještě vytáhneme oblíbenou modlitbu k sv. Martinovi, patronovi místního kostela. Dobrá, přidáme ještě dvě až tři cyklostylované modlitby k různým svatým a umlčíme děti, které chtějí uplatnit i svůj večerní hit "Andělíčku, můj strážníčku". Sérii "střelných" modliteb završí paní ze sousedství, která přinese modlitbičku k [sv. Tadeášskovi](#), pomocníkovi v obzvlášť beznadějných situacích. První neděle bez kněze je, sláva Bohu, přežita.

Druhou neděli je kněz v sousedství stále nemocen. Náš filiální kostel stále beze mše. Dost bolo modlitbiček k sv. Tadeášskovi. Někdo osvícený navrhne ministrantovi, ať si na sebe něco vezme a přečte, co je Lekcionáři. Já půjdu hrát na varhany "Blíž k tobě, Bože můj". Ministrant si přečte v liturgickém kalendáři, jaká je barva. Ornát si nevezme, není vůl - to může jenom kněz, stačí štola a cingulum. Přijde před oltář políbí ho a rozpaží: "Pán s Vámi." "I s tebou" odpoví zbytek kostela naprosto reflexně. Přečte vstupní modlitbu z Misálu, pak se přečtou čtení a žalm. Evangelium by sice měl číst kněz, ale přeci nezůstaneme bez evangelia. Po menší diskusi se kostel shodne, že by to měl přečíst nějaký muž. Jeden se najde. Co s kázáním? Když evangelium četl muž, tak by bylo férové, kdyby kázání, tedy pardon zamyšlení, řekla třeba paní kostelnice.

Následuje bohoslužba oběti, jak jinak než zkrácená - přečteme z misálu, co můžeme, zbytek přeskočíme. Opět to čte od oltáře ministrant. Je vidět, že se v Misále vyzná. Sv. přijímání není problém, vždyť i při mši ho podává. Na závěr dá to hezké, dlouhé slavnostní požehnání, jak se v něm odpovídá amen. Když nemáme kněze, tak si to musíme nějak vynahradiť. Paní, co v pátek uklízí, upozorní, že jsme zapomněli na "Jděte ve jménu Páně" a hned to napraví a těmito slovy společenství propustí. Na závěr si zazpíváme dvě mariánské a šup domů vařit oběd.

Další neděle by to takto mohlo jít dál, kdyby se farnost nerozhádala. Půlka chtěla pokračovat ve velmi příhodných modlitbách k svatému Tadeášskovi, pomocníkovi v obzvláště beznadějných situacích. Druhé půlce se nechce vzdát právě nedělní liturgie. Debata trvala dlouho a došlo i na osočování, kdy kdo komu co udělal, a kdo udával za bolševika. Holky už se nudí, tak si jdou vyzkoušet, jak by jim slušel ornát či štola. Během hádky se chichotají ze sakristie. Nakonec, po všeobecném vyčerpání a zhnusení se domluvilo, že první půlka půjde vedle do kaple, a druhá tedy bude sloužit svou redukovanou mši, a sejdou se nakonec při zpěvu mariánských písní. Bůh je tedy oslavován stereo, za což bezpochyby vděčí sv. Tadeášskovi, pomocníkovi v obzvlášť... ale to už znáte.

Pozorní čtenáři si jistě všimli, že jsem se raději zašil k varhanám, abych nemusel vymýšlet, kde v této taškařici je moje místo. Takto na papíře to vypadá možná legračně, ale nevidím žádný důvod, proč by to v nově vytvořených filiálních kostelech bez kněze, kam ještě chodí hodně lidí, mělo dopadnout jinak. Zkrátka lidé začnou tvořit na koleně vlastní liturgii a po čase se rozhádají, eventuálně odpadnou.

Myslím si, že si to biskupové neuvědomují, že rušením farností de facto předávají zbytky živé církve a kostely do rukou laikům. Co se nepodařilo husitům, se daří firmě Vlk & spol. Prostě začne vznikat živelná liturgie a farnosti povedou přirozené autority - muži i ženy, prostě ten, kdo se toho chytí. Fascinuje mě, že tyto elementární důsledky již někdo nedomyslel při vymýšlení programu obnovy, přesněji řečeno rušení farností. Co bych tedy v této situaci od biskupů očekával?

1) zrušení farnosti se věřícím oznámí jinak než antdatovaným dopisem, nejlépe osobně,

2) pověří místního laika (vysvětlí ho třeba na akolytu), který při případné absenci kněze povede bohoslužebnou liturgii, a ten bude odpovědný za pořádek ve farnosti v té době. Toto pověření by se samozřejmě mělo dít při slavnostní mši v místním kostele s patřičnou reklamou, aby bylo všem místním zřejmé, že tento laik má pověření od biskupa. (Ne udělat hromadnou formální akci kdesi v katedrále.) Stejně tak by mělo být zřejmé, že mezi tímto laikem a místním knězem není žádné napětí.

3) nechají na fakultě vypracovat a mezi věřící rozšíří důstojnou liturgii, kterou mohou sloužit i laici, tzn. s čtením, žalmy, evangeliem, zamyšlením, sv. přijímáním ap.

4) zaškolí pověřené laiky, aby věděli, co mohou a nemohou, například jak řešit otázku kázání, liturgického obleku atd.

Já osobně jsem za svátostné kněžství, i za cenu resignace na celibát. Kněží mohou být i zralí ženatí muži, kteří svou přirozenou autoritou povedou místní společenství věřících. Víím, že biskupové to mají naopak - jsou za celibát, i za cenu resignace na svátostné kněžství. Celibátu se nevzdají, i když by to mělo znamenat smrt církve. Proto vymýšlejí tento program obnovy farností, který je prakticky bez svátostného kněžství. Zapomínají však, že ani to je nevyvazuje z odpovědnosti vést dále místní komunity. Tak jako tak musí nějakého laika pověřit stejnou službou, kterou by dělal ženatý či celibátní kněz - vedením místního společenství. Pokud to neudělají, skončí umírající zbytky naší církve v trapných žabomyších sporech ve filiálních kostelech.

Tedy mé praktické otázky na biskupy jsou: Co má Klimeš dělat, až přijde jednou do kostela a zjistí, že není mše? Má se uklidit za varhany, nebo jít domů? Vzít si na sebe ornát a sloužit místo kněze liturgii, která ho právě napadne? Má kázat sám, nebo přenechat kázání na osmdesátileté paní Mirtisové? Máme čekat na pověření, nebo si máme vytvořit samosprávu?

Biskupové, at' už kněze zachováte nebo zrušíte, začněte už prosím dělat, co po Vás žádá

znamení doby. Rušit a přeskupovat farnosti a stěhovat kněze z místa na místo už dnes nestačí. Je třeba začít vést a pověřovat konkrétními úkoly laiky, které byste měli dobře znát osobně - tak jak i apoštolové znali své lidi.